

Eisenberger Márton

Alumíniumipari Szakszervezetek Szövetsége soros elnöke

Az Alumíniumipari Szakszervezetek Szövetsége 2000. február 10.-én Székesfehérváron tartotta ülését, a VDSZ 30. rendkívüli kongresszusára történő felkészülés jegyében. Az ülésen részt vettek a Magyar Alumínium RT (MAL), a MOTIM Kft és az Alcoa-Köfém Kft kongresszusi küldöttei, valamint a szakszervezet vezetői. A tanácskozáson részt vett - a VDSZ részéről - Paszternák György. A tanácskozás megtárgyalta a VDSZ rendkívüli kongresszusára kiadott írásos anyagokat, és az abban megfogalmazott gondolatokkal egyetértve, kifejezte felelősségét és vállalta szerepét a szakszervezeti mozgalom átalakításában, a VDSZ egységének megtartásában és erősítésében.

A találkozó résztvevői megállapították:

- A szakszervezetek társadalmi megítélése tovább romlott, romlik, ami a helyi szintek érdekképviseleti megítélését, munkáltatóval szembeni érdekérvényesítését is jelentősen rontja. Ennek ellensúlyozása, csökkentése csak szakszervezeti összefogással, akcióegységgel, egységes kommunikációs "stratégiával" lehetséges, amelyhez a szükséges anyagi forrás (források) is csak közösen teremthetők meg. A szakszervezeteknek végérvényesen szembesülniük kell azzal a ténnyel, hogy a különböző pártok a "választási küzdelemben" négyévente szövetségeseiket, szavazóbázist keresnek hatalomra jutásukhoz, és ehhez nem ritkán az érdekképviseletek szervezett tagjait kívánják felhasználni. Ám a hatalom megszerzése után - több-kevesebb arroganciával - saját klientúrájuk "helyzetbe hozásához" látnak. Az elmúlt kormányzati ciklusok is ezt bizonyították. Ebből adódóan a szövetségek, konföderációk pártkötődése csak ártott a szakszervezetek társadalmi megítélésének, mint ahogy egyes szakszervezeti vezetők cselekedetei is. A FIDESZ kormány két ciklus alatt sem árthatott volna annyit a szakszervezetek társadalmi megítélésének, mint a VIP-lista, az üdülők adás-vétele és különösen az érintettek ezekre adott reagálása, nyilatkozata.

A felső szakszervezeti vezetésnek meg kell tehát tisztulnia !

Összefogásra, közös cselekvésre van szükség. A tagság úgy ítéli meg, hogy egyes vezetők személyes "presztizs-okai" ennek kerékkötői.

A szakszervezet van a tagjaiért, s akik ezt az elvet nem vallják, nem tartják be - és itt van a mi felelősségünk - azoktól a mozgalomnak meg kell szabadulnia.

A VDSZ-ről:

- a VDSZ működéséről, pénzügyi lehetőségeiről való "gondolkodást" a MOL kilépése csak siettetett. Az anyagi finanszírozási lehetőségek az egész szakszervezeti mozgalmat feszítik. A továbblépés lehetősége: összefogás azokban a kérdésekben, amelyek konföderáció-függetlenek, (pl. oktatás, képzés, kiadványok, szakértői anyagok).

A fenti kérdésekben paradox helyzet alakult ki: egyrészt jelen van az anyagi források szűkössége, másrészt a befizetett tagdíjak, a szakszervezeti vagyon elpocsékolása.

Ennek megváltoztatásában a VDSZ-nek - mivel az Autonómok és az MSZOSZ jelentős, meghatározó tagszervezetei - nagy felelőssége van.

- A szakszervezeti mozgalomra eddig jellemző "kétlábon-állás" megszűnt, az ágazati, a konföderációs szint, az országos érdekegyeztetés átalakítása miatt gyakorlatilag ellehetetlenült. A másik alappillér a helyi, a munkahelyi szakszervezetek, amelyek a túlélést jelenthetik. Ezt a szintet segíteni, erősíteni kell! Ebből adódóan a tagdíjak további koncentrációja elfogadhatatlan, önpusztító folyamatot indíthat el. Az ágazatoknak, konföderációknak, a bevételekhez kell alakítaniuk működésüket, apparátusukat, a munkahelyi szintek fokozottabb segítségét szem előtt tartva. A költségtakarékosság kell tehát, hogy előtérbe kerüljön, a nehezen megszerzett (s egyre nehezebben megszerezhető) tagdíjbevételeket körültekintően kell felhasználni, s nem látens tevékenységekre fordítani.

- Az ágazati, konföderációs szint megtartása követelmény, mert szükségünk van ezekre a szervezetekre, szövetségekre, (a munkáltatókkal történő együttműködés helyett-mellett), de a kormányzat, a törvényhozás szintjén is a tagság, a munkavállalók által elfogadható eredményeket kell elérni.

- Az alapszabályban konkrétan meg kell jeleníteni, hogy a tagdíjbevétel 30%-a a VDSZ működését finanszírozza (?), 5% pedig a konföderációkét.

- A nemzetközi kapcsolatokat át- és újra kell gondolni. A tagdíj kérdésében nem mindegy, hogy európai bérekből, vagy magyar bérekből kell valutában egységes tagdíjat fizetni. Jelenleg úgy ítéljük meg, hogy szükségünk van, s egyre nagyobb szükségünk lesz az európai és nemzetközi szövetségekhez való tartozásra, de jelenlegi segítségük nem áll arányban anyagi

"áldozatvállalásunkkal". A jelenleg meglévő korlátozott számú tanulmányutak fenntartását szükségesnek tartjuk, de a nemzetközi kapcsolatok súlypontját a külföldi tulajdonú cégekkel való közvetlenebb kapcsolatok erősítésében, az európai üzemi tanácsok munkájába történő bekapcsolódás lehetőségének megteremtésében látjuk.

· Az iparágunk átstrukturálódott. A "nagyüzemek" helyett/mellett létrejöttek a kis létszámú társaságok, valamint új külföldi érdekeltségű társaságok hajtottak végre "zöldmezős beruházásokat". Ezek többnyire "szakszervezet-mentes övezetek".

Úgy ítéljük meg, hogy az iparágban foglalkoztatottak száma nemzetgazdasági szinten nem csökkent, csak az átstrukturálódás folytán kerültek ki látó- és hatáskörünkéből. Erre a változásra megfelelő választ kell találnunk a közeljövőben.

· A "hagyományos" szervezési módszer betartása egyre több feszültséget okoz iparágunk területén is. Egyre több szakszervezet jelzi csatlakozási szándékát a VDSZ-hez, amelyek nem a "hagyományos" meglévő iparágak. Ezek személyes ismeretségek alapján, vagy a VDSZ-nek a többi ágazati szakszervezethez képest kedvezőbb megítélésén alapulnak.

· Ez, illetve az a tendencia, hogy bizonyos társaságok elaprózódnak, más tevékenységek pedig társaságon kívülre kerülnek, növeli az igényt területi szakszervezetek létrehozására. Véleményünk szerint ez az igény a jövőben egyre fokozottabban fog megjelenni. Gondolkodásunkban ennek jelen kell lennie. Ám elhibázott, át nem gondolt cselekedetnek tartanánk ennek - az alapszabályba történő - "azonnali" beépítését, csak konkrét igényeknek megfelelően lehet és kell ezeket "létrehozni". A jelenlegi alapszabályunk erre pedig lehetőséget biztosít.

· a VDSZ és a szakszervezetek jelenlegi helyzetében a közös szakszervezeti érdekek képviselését és szükséges erősíteni, akár úgy is, hogy átmenetileg kevesebb energiát fordítunk a rétegérdekek megjelenítésére, a rétegtagozatok működtetésére.

· a tagsági vélemények széleskörű ismerete elengedhetetlen feltétele a szakszervezet "szakszervezet-szerű" működésének. Felvetődött a "VDSZ - zöld szám" megteremtése. Ezt a résztvevők nem tartották időszerűnek, hisz a szakszervezet az a szervezet, amelynek felépítéséből adódóan közvetlen, napi kapcsolata van tisztségviselőiken, bizalmiaikon keresztül a tagjaikkal. Az esetlegesen akadozó információ-áramlást kell gördülékennyé tenni, s a kétirányú kommunikáció lehetőségét erősíteni.

· a résztvevők a személyi kérdésben, a VDSZ elnökének személyéről is kialakították álláspontjukat, elfogadva a jelölőbizottság javaslatát, természetesen a küldöttek önálló véleményalkotási és szavazási jogát tiszteletben tartva, és biztosítva.

Az Alumínium-szakág bízik abban, hogy a VDSZ 30. rendkívüli kongresszusa - híven a VDSZ hagyományaihoz -, előremutató és - a többi ágazati szakszervezet számára is - követendő döntéseket fog hozni.

Szűcs Gyula a Gázipari Szakszervezeti Szövetség elnöke

A vegyész szakszervezet érdekszférájában az energiaipari területet a gázipar munkaterületein dolgozó szervezett tagság, a gázipari szakágazat tagszervezetei képviselik.

Gázipari érdekképviseleti szövetségünket a földgázszolgáltatást végző, valamint a pb-gáztöltést- és kereskedelmet ellátó területeken működő szakszervezetekkel közösen – éppen tíz évvel ezelőtt – szövetségünk megalakításával hoztuk létre. Ezen időszak alatt a közös gondok, valamint a vállalatokat érintő átalakítások és változások megerősítették és összekapcsolták közösségünket.

A VDSZ kongresszusára készülve – tagszervezeteink képviselőivel – áttekintettük szakszervezeti munkánkat, és helyzetértékelést készítettünk szervezeteink működéséről. Sok szempontból a területünket érintő változások kiinduló pontjának tekinthetjük - az 1995.-ben, a gázipar területén bekövetkezett privatizációt. Ettől kezdve folytonosan változik és alakul az ágazatba tartozó cégek működése, tevékenységi köre és a munkahelyek belső viszonyai. Az átrendeződés megváltoztatta a foglalkoztatási viszonyokat és egyre nagyobb nehézséget jelent a munkahelyek megőrzése és a munkafeladatok ellátása szempontjából.

Az elmúlt évben - a többségi tulajdonnal rendelkező külföldi befektetők intézkedései alapján – megkezdődött a KÖGÁZ gázszolgáltató és két áramszolgáltató társaság holding típusú összevonása. Ugyancsak tulajdonosi intézkedés nyomán megkezdődött az ÉGÁZ és DGÁZ társaságok centralizált irányítás alá helyezése. Mindezek jelzik, hogy a tőkemozgás, a globalizáció a magyar gázszolgáltatás területeit is elérte.

A cégeknél végrehajtott átszervezések, valamint egyes munkaterületek és üzemek felszámolása

következtében – az öt évvel ezelőttihez képest – mintegy 40%-kal csökkent a gáziparban foglalkoztatottak létszáma. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy - a nyugat-európai modellnek megfelelő gázpiac kialakításának folyamata mellett - készülnünk kell a 2002. évre prognosztizált gázpiaci liberalizáció fejleményeire. A piaci versenyhelyzet következtében szembe kell néznünk további létszám-leépítésekkel, így a munkahelyi feszültségek növekedésével is.

Komoly felelősséget támaszt szakszervezeti munkánkkal szemben a létszám-leépítési intézkedések kezelése és - mindezek nyomán – a munkahelyen jelentkező belső feszültségek, bizonytalanságok jelenléte. Ezért az érdekképviseleti munka, a munkaügyi kapcsolatok és a szociális kérdések rendezése egyre nagyobb súllyal jelentkezik tagszervezeteink tevékenységében.

Eredménynek tartjuk, hogy - a gázipar területén - tagszervezeteink működő képességét a nehezebb körülmények ellenére is meg tudtuk őrizni. A szervezett dolgozók aránya meghaladja az 50%-os szervezettségi szintet, megbecsülést és elismerést érdemel mindaz a tagsági támogatás, amellyel segítik és erősítik érdekvédelmi munkánk ellátását. Egyre nehezebb a társadalmi megbízatásunk végzett szakszervezeti képviselői munka ellátása, az egyre nagyobb mértékű munkafeladatok ellátása mellett. A tartós felvételi létszámozárlat, valamint a leépítések mellett nagyon nehéz a tisztségviselők utánpótlását kinevelni.

A munkahelyen belüli szervezkedés és a szervezeti működés biztosítása érdekében - több cégnél - a Kollektív szerződés mellett külön megállapodás rögzíti azokat a feltételeket, amelyekkel érdekképviseleti munkánkat nagyobb zavarok nélkül el tudjuk látni. Fontos körülménynek tekintjük a – rendezett munkaügyi kapcsolatok elősegítését szolgáló - Kollektív szerződések privatizáció utáni életben tartását, illetve megkötését.

A közüzemi tevékenység ellátása szempontjából nagyon fontosnak tartjuk a rendezett munkahelyi viszonyokat és a foglalkoztatási kérdések rendezését. A dolgozók nagyobb csoportját érintő létszám-leépítésekről és a munkaerőmozgás szabályozásáról külön megállapodásokat is kötöttünk.

Az elmúlt két év során, a DDGÁZ és a TIGÁZ területén – a szociális ellátó rendszer átalakításával – választható juttatási rendszerek alkalmazásáról kötöttünk megállapodásokat. Kezdeményezői voltunk a szakágazati Kollektív szerződés megújítására vonatkozó tárgyalások mielőbbi megkezdésének. Reményeink szerint, ez évben szakágazati szintű, átdolgozott Kollektív szerződés megkötésére kerülhet sor.

A gázipar területén végzett szakszervezeti munkánk sok szálon kapcsolódik a VDSZ működéséhez. Képviselőink részt vesznek az elnökség munkájában, így területünk szakszervezet-politikai kérdései is integrálódnak más ágazatok tevékenységéhez. Sok tekintetben segítik munkánkat a VDSZ-től származó információk, valamint a tisztségviselők felkészítését szolgáló – munkajogi és munkavédelmi, társadalombiztosítási – képzések.

A VDSZ nemzetközi kapcsolatainak keresztül tudtuk elérni, hogy a külföldi anyavállalatok szakszervezeteivel már kiépített kapcsolatokkal rendelkezünk. Meghívott képviselőink jelen lehetnek a tulajdonos multinacionális cégeknél működő európai üzemi tanácsi testületekben.

Az is szakágazatunk érdekvédelmi munkájának elismerését jelenti, hogy egyre több nemzetközi tanácskozáson kérnek tőlünk információkat a magyarországi gázprivatizációról és az ezzel összefüggő szakszervezeti tevékenységről.

A gázipar működése szempontjából fontos tényezőnek tartjuk az energiaipar más területein működő szakszervezetekkel való együttműködést, a lehetséges összekapcsolódás mielőbbi megvalósítását. Ezért messzemenően támogatjuk erre szolgáló tárgyalásokat, mindenek előtt a bányaiipari és villamosenergia-ipari területeken működő szakszervezetekkel.

Szakágazatunk részéről úgy ítéljük meg, hogy tagszervezeteink munkájával hozzájárultunk az elmúlt két év során a kongresszus által megjelölt feladatok végrehajtásához és erősítettük a VDSZ szervezeti egységének megőrzését.

Tóth Ferencné **a Gyógyszeripari Szakszervezeti Szövetség** **elnöke**

A Szövetség 2000. február 16-án tartotta küldöttértekezletét, amelynek napirendjén szerepelt:

-Összefoglaló a Gyógyipari Szakszervezeti Szövetségről

-A Szövetség alapszabály-módosítási javaslatának megvitatása

-A VDSZ 30. Rendkívüli Kongresszusa dokumentumainak megvitatása.

Az előző kongresszus időszakában 13 962 fő dolgozott a gyógyszeriparban, ebből 10 035 fő volt szakszervezeti tag (72%), 1999-ben, bár a dolgozói létszám növekedett, a szakszervezeti tagok száma mégis csökkent: 8 320 fő volt (58%).

1997-ben két új szakszervezet csatlakozott hozzánk:
az Oltóanyag-termelő és Gyógyszergyártó Dolgozók Vegyész Szakszervezete
és a Lizinggyári Dolgozók Demokratikus Szakszervezete
valamint nemrég új taggal is bővültünk:
az ALPHARMA Budapesti Dolgozóinak Szakszervezetével.

Így most már 15 szakszervezet tartozik a Szövetséghez.

Az elmúlt két évben legfontosabbnak a tagszervezést, a szakágazati szövetségi rendszer erősítését, az ágazati kollektív szerződés kiterjesztését, valamint a VDSZ pénzügyi egyensúlyának megőrzését tartottuk.

A gyógyszeriparban – a létszám vonatkozásában -1997 volt a mélypont, amikor a cégek átalakultak, profilt tisztítottak, esetleg kft-vé alakultak. A szakszervezeti tagokat csak úgy tudtuk megőrizni, ha mi alakítottuk meg a szervezetet, anyagi segítséget nyújtottunk és a tárgyalásokat mi folytattuk le helyettük. Most az a feladatunk, hogy önálló lábra állítsuk ezeket a szervezeteket.

A két országos titkárral közösen az volt a feladatunk, hogy a MAGYOSZ vonzáskörében lévő cégeket megkeressük, és kívülről próbáljunk alapszervezetet létrehozni. Bár ez nem látványos munka, feladunk mégsem szabad

A szakágazati szerveződés olyan kérdés, amely már sok értekezlet és vita témája volt. Az, hogy erre szükség van, azt már az élet bebizonyította, mert a munkáltatói szervezetekkel csak így lehet tárgyalni, kollektív szerződést kötni. Mindig felvetődik azonban, hogy ez a szerveződés laza vagy centralizált legyen-e? Mi úgy foglaltunk állást, hogy a laza szerveződés – az alapszervezetek önállóságának megtartása mellett – elfogadhatóbb számunkra. El tudunk azonban fogadni más megoldásokat is, és ehhez hajlandók vagyunk bizonyos anyagi hozzájárulást is adni.

Bejelentésünk megadta az alaphangját a kongresszusi előkészületnek, és szerintünk ez az, ami feltétlenül szükséges volt és lesz a VDSZ egységének megőrzéséhez.

A gyógyszeripari helyzetet elemezve, meg kell állapítanunk, hogy a kép nem pozitív: akár munkáltatói, akár munkavállalói oldalról nézzük. A nemzetközi gyógyszeripari tőke-koncentráció egyre több nyugati céget tömörít, kelet felé történő terjeszkedése az olcsó munkaerőt keresi. Ez érinti a magyar munkavállalókat is, hiszen tőlünk még keletebbre még olcsóbb munkaerő található.

Lezajlott a tulajdonos-váltások korszaka, van, ahol már többszörösen is:

Phylaxia CEVA, Gyógyszerkutató, Chinoin Nagytétény

A tulajdonos-váltás a hagyományos szakszervezeti problémák mellett újakat is felvet, hiszen a tulajdonos váltással akár a profil is megváltozhat, így nem biztos, hogy a gyógyszeres cég gyógyszeres cég marad.

Jelenleg két olyan cégünk is van, ahol a szakszervezet szinte létében fenyegetett. Az egyik a Reanal, ahol szinte lehetetlen a szakszervezeti munka, elsősorban a tagdíj-levonás felmondása miatt (a bérek átutalása miatt nincs megfelelő készpénz a dolgozóknál, így beszédni lehetetlen a tagdíjat). A másik az AGRÓ-CHÉMIE Kft, ahol a titkár lemondása miatt a tagság megszűnése fenyeget.

Összefoglalóként elmondható, hogy a szakszervezeti munkára

az elhúzódó bértárgyalások

a béremelések helyett a másféle juttatások részarányának növekedése

a hatékonyság csökkenése

a munkaerő maximális leterheltsége (egyre nehezebb a tagokat ülésre, megbeszélésre elhívni) a jellemző.

Az Ágazati Kollektív Szerződés szükségességét nem vitatjuk, de hiányosságának tartjuk, hogy bár mindenki aláírja, a megoldásra váró pontok közül nem mindegyiket vállalja. Ezért feladatunknak tekintjük, hogy új tagjainkkal elfogadtassuk a szerződést.

A küldöttértekezlet az alapszabály-módosításnál úgy döntött, hogy olyan egységes rendszerű alapszabály elkészítését igényli, amely be tudja fogadni a bér munkában foglalkoztatott, szakszervezeti tagsággal rendelkező dolgozókat is, és amennyiben más vegyipari céghez kerül át, ott elismerik azt megelőző tagságát.

A küldöttértekezlet az alapszabály-módosítást elfogadta, a kongresszuson elfogadásra ajánlja a program-tervezetet és megbízta 20 küldöttét ennek képviselőjévé.

A Vegyipari Szakszervezetek Szakági Szövetsége

3. rendkívüli kongresszusának

határozatai, javaslatai

a VDSZ 30. rendkívüli kongresszusára

A Vegyipari Szakszervezetek Szakági Szövetsége 3. rendkívüli kongresszusa kinyilvánítja, hogy a VDSZ egységének megtartása, szervezetének erősítése alapvető célja és feladata.

Szakszervezeti élet

1. A szakszervezeti mozgalomnak új technikát kell kidolgoznia, hogy kivédhesse a folyamatos szervezeti és gazdasági átstrukturálódások létszámcsökkentő hatását, valamint új szakszervezeti egységeket kell létrehozni, a gazdasági szervezetek és a területi szempontok figyelembevételével.
2. Meg kell óvni a kislétszámú szervezeteket az ellehetetlenüléstől, ezért munkájuk segítésére, bekapcsolódásukra javaslatokat, módszereket kell kidolgozni.
3. A tagság körében rendszeresen ismertetni kell a szakszervezetek munkáját, tevékenységének célját. A jó példák és módszerek népszerűsítését a tagmegtartó erő javítására, a szolidaritás erősítésére kell felhasználni.
4. A tagságban tudatosítani kell, hogy a VDSZ-től mit lehet, és mit kell elvárni. Tisztázni a szintek szerepét és feladatát.
5. Javasoljuk a tagdíjfizetési fegyelem erősítését. A tagdíj - alapszabály szerinti - fizetésének szigorú megkövetelését, betartását és azt, hogy aki nem úgy tesz, az kizárja magát a VDSZ-ből.
6. Kezdeményezzük a "potyautas kérdés" újbóli megvizsgálását, amely a tagság nagy részére feszítő nyomást gyakorol.

Munkaügyi kapcsolatok

7. Ágazati, szakági szinten folyamatosan egyeztetni kell a munkáltatók szakmai szervezeteivel, ki kell alakítani a rendezett makroszintű munkaügyi kapcsolatok folyamatát.
8. El kell érni, hogy ne legyen függőségi viszonya a munkáltatóval szemben az SZB titkárnak, ezt - az érdekképviseleti munka feltételrendszerének helyi megteremtésével - középszintű megállapodásokban rögzíteni kell.
9. A folyamatosan növekvő konfliktusok megoldásában, a szerzett jogok megtartásában segíteni kell az alapszervezeteket, a helyi kérdések megoldásába szükség esetén be kell vonni a szakmai szervezeteket, szövetségeket.
10. Meg kell állapodni a munkáltatói szövetségekkel az ágazati, szakági kollektív szerződések minél szélesebb kiterjesztésében.
11. Javasoljuk, hogy az új vállalkozóknál – akik valamilyen állami kedvezményben részesülnek – legyen követelmény a kollektív szerződés megkötése.

Szakszervezetpolitika

12. A VDSZ kezdeményezze a konföderációk felé a makroszintű érdekegyeztetés, érdekképviselet jelenlegi formájának újbóli átrendezését.
13. A szakszervezeti mozgalom előrelépése lehet az MSZP-vel való szorosabb kapcsolat megteremtése. Ezt a kérdést nem lehet megkerülni, mert hiányzik a törvényhozásban a szakszervezeti makroszintű érdekek támogatása.
14. A szakszervezeti vélemények jelenjenek meg, és képviseljék azokat a tisztségviselők a helyi, területi, államigazgatásban és más civil szervezetekben.
15. Rövid időn belül szükséges a VDSZ arculatának markáns megváltoztatása, mely megjeleníti a VDSZ-t az egész vegyiparban. Az image kialakítására készüljön javaslat.

Információs munka

16. Időszerűnek tartjuk az információs tevékenység továbbfejlesztését a mozgalom minden szintjén és a megjelenés minden formájában.
17. Közös szakszervezeti sajtót kell létrehozni – a konföderációk részvételével – amely a tagságnak a tagságról szól.
18. Kezdeményezze a VDSZ egy közös kiadványrendszer kimunkálását a szakszervezeti tagság és a tisztségviselők részére.
19. Készüljenek olyan kiadványok, melyek
 - a szakszervezeti mozgalomban jellemző szolidaritást,
 - a munkavállaló szerepének bérmunkássá alakulását,
 - a munkából kikerülőkkel való további foglalkozás szükségességét, lehetőségeit, ezek formáit, jogi lehetőségeit mutatja be.

Képzés

1. Szorgalmazzuk a tisztségviselők rendszeres képzését, amely rugalmasan alkalmazkodjon a változó helyzethez formájában és tematikájában egyaránt.
2. Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy az állami közép- és felsőszintű képzésben miként tudnánk tájékoztató előadásokat tartani - a potenciális tagságnak a munkaügyi kapcsolatrendszeréről, a szakszervezetek tevékenységéről.

A kongresszus állást foglalt abban, hogy záros határidőn belül – egy év – meg kell állítani a szervezeti leépüléseket, egységesíteni kell a szakszervezetek, konföderációk erejét.

Ennek a folyamatnak legyen a VDSZ a kezdeményezője, generálója.

A fentiek megvalósulása érdekében a VDSZ készítsen felhívást az egész magyar szakszervezeti mozgalom felé.

A VDSZ kezdeményezze, hogyha elvárható időn belül nem látszik a konföderációk összefogásra való törekvése, együttműködési szándéka, akkor azt a tagság kikényszerítse ki.

A határozati javaslat konkrét feladatokat határozott meg, mely a "szó és tett" egységére alapul.

A tagság elvárja, hogy az elért eredményekről rendszeresen tájékoztatást kapjon.

Budapest, 2000. február 18.

Összeállította: Berkes Béla országos titkár

Vojtela Tibor

A Gumiipari Szakszervezeti Szövetség elnöke

A szövetséget 1992-ben alakították az akkori Taurus Gumiipari Vállalathoz tartozó gyárak szakszervezeti bizottságai.

Az azóta eltelt időben a vállalat és a szakszervezeti struktúra is jelentősen átalakult. A vállalatot társaságokká és rt-vé alakították, majd ezt követően, 1996. októberében privatizálták. Két jelentős tulajdonos: a francia Michelin és a német Phoenix tulajdonába kerültek a nagyobb gyárak, míg a kisebb egységek német-magyar, illetve magyar tulajdonos irányítása alá.

A szakszervezeti struktúra is – a partnerkapcsolatok érdekében - hasonlóan működik a Gumiipari Szövetségen belül.

A privatizációt követő három évben a gazdasági társaságok folyamatos és dinamikus fejlődést produkáltak. Sajnos, ennek ellenére az 1992-ben lévő 5169 fős szakszervezeti taglétszám mára 3500 főre csökkent.

Meg kell jegyezni, hogy az új tulajdonosok a privatizációs szerződésben vállalt kötelezettségeket maradéktalanul betartották.

Szakszervezeti tisztségviselőink és testületeink eredményes munkáját dícséri, hogy minden területen sikerült a kollektív szerződések rendszerét fenntartani, valamint megtartani, illetve növelni a szociális juttatásokat és emelni a béreket.

A következő időszak legfontosabb feladatának tartjuk a szakszervezeti szervezettség fenntartását és javítását, a tulajdonosi struktúrának jobban megfelelő, markánsabb szakszervezeti szerveződés kialakítását, valamint a Magyar Gumigyártók Országos Szövetségével kialakított együttműködés bővítését.

Fodor János

VEGYÉPSZER Rt.

SZIB-titkár

A Vegyépszer Rt. Szakszervezeti Intéző Bizottsága értékelte a VDSZ kongresszusa eltelt időszakban, vagyis az elmúlt két évben végzett szakszervezeti munkáját.

Megállapítottuk, hogy - a munkavállalók szemszögéből nézve – felemás sikereket értünk el. Sikernek tekinthetjük, hogy az elmúlt két évben cégünknel a jövedelmek emelkedtek, hiszen mindkét évben 13%-os bérfejlesztést tudtunk elérni. Gyarapodtak a szociális juttatások is (önkéntes nyugdíjbiztosítási támogatás, emelkedett az étkezési hozzájárulás, a cég üdülési csekket vásárolt dolgozói számára). Sajnos azonban, nagyon sok munkavállalónktól meg kellett válnunk az elmúlt időszakban –piaci lehetőségeink beszűkülése miatt. A cég – pénzügyi nehézségei miatt - kénytelen volt eladni a Hungária körüli modern irodaházat is.

A nagyarányú létszámleépítés zavarokat idézett elő a szakszervezeti munkában. Munkahelyek szűntek meg, ezáltal szakszervezeti csoportok is. Szakszervezeti Intéző Bizottságunk mindent megtett annak érdekében, hogy az elbocsátott dolgozók a végkielégítést maradéktalanul megkapják, és - a VDSZ-el közösen – a munkaügyi hivatalokkal is felvettük a kapcsolatot újra-foglalkoztatásuk érdekében.

Mint ismeretes, a Vegyépszer Rt. évek óta dolgozik Kazahsztánban. A munkavállalóink különböző projekteken dolgoznak ott, meghatározott idejű szerződéssel, ami lehet egy vagy több hónapos időtartamú. Ezekben a munkahelyeken a szakszervezet szervezése nagy nehézségekbe ütközik, márcsak a szerződés rövid ideje miatt is. Viszont Szakszervezeti Intéző Bizottságunknak ellenőriznie

kell a munka- és szociális feltételek biztosítását, amelyet természetesen folyamatosan elvégzünk. Szakszervezeti tagságunk a jelen és a jövő nehézségeivel tisztában van, de a legfontosabb feladatnak a munkahelyek megtartását tartjuk, nem lebecsülve a bérek folyamatos növelését sem. Reményünket fejezzük ki, hogy az infláció az állam által tervezett 5-6%-ot nem haladja meg, így esély lehet arra, hogy a "vegyépszerűes családok" helyzete ne romoljon.

Pfiszter Ágnes a szakágon kívüliek képviselője

A szakágon kívüliek küldöttei a jelentést és az alapszabály-módosítást elfogadták, mandátumunkban változás nem történt.

Feladatunknak tartjuk a szakszervezeti tagság növelését, az alapszervezetek szorosabb kapcsolatát, az információ bővítését. Továbbra is igényeljük a VDSZ ezirányú segítségét és támogatását.

A KÖZLEMÉNY

Tisztelt Kollégák!

A Jelölő Bizottság a szakágazati értekezletek, kongresszusok után 2000.02.24-én tartotta 2. Ülését, amelyen összegezte a VDSZ elnöki tisztt betöltésére beérkezett javaslatokat. Minden szakágazat, és a Jelölő Bizottságot eddig megkereső tagszervezetek, megerősítették javaslatunkat és határozatban támogatták a VDSZ elnökének PASZTERNÁK GYÖRGYÖT, a VDSZ jelenlegi alelnökét. Kisebbségi véleményként felmerült a többes jelölés lehetősége, de ezzel a lehetőséggel még az ezt észrevételezők sem éltek.

Mindezek alapján a Jelölő Bizottság a VDSZ 30. rendkívüli kongresszusa elé az elnöki tisztt betöltésére PASZTERNÁK GYÖRGYÖT terjeszti elő.

Paszternák György 1971 óta tagja szakszervezetünknek. 1976-80 között a Nagynyomású Kísérleti Intézet szakszervezeti titkára, 1980-tól a VDSZ központi munkaszervezeti szervezetének tagja, ahol több funkcióban tevékenykedett. 1993-tól a VDSZ alelnöke. Diplomáit a Bánki Donát Műszaki Főiskolán és a Politikai Főiskola gazdaságpolitikai szakán szerezte.

A Jelölő Bizottság felhívja a VDSZ-t alkotó tagszervezetek figyelmét, hogy a jelölő munka továbbra is – a kongresszus napjáig – nyitott. Kéri, hogy a jelölt személyéről, véleményüket továbbiakban is a Jelölő Bizottság tagjaihoz juttassák el.

Szabó János a Vegyipari Szakszervezetek Szakági Szövetségének elnöke
06 (49) 341-784

Eisenberger Márton a Székesfehérvári Alumíniumipari Szakszervezet elnöke
06 (22) 314-040

Gotthard Béla a Fővárosi Gázművek Dolgozóinak Szakszervezetének elnöke
477-1128

Vojtela Tibor a Gumiipari Szakszervezeti Szövetség elnöke 459-2684

Bíró Dezső a VDSZ Chinoin Gyári Szakszervezet SZIB titkára 369-3879

Kaluzsa Antal a VISCOSA Szakszervezet elnöke 06 (33) 455-886

Fekete Lajos a Vegyész Rt. Dolgozóinak Vegyipari Szakszervezetének SZIB tagja 305-1257, 06-309-333-551

Pfiszter Ágnes a Szakágon Kívüli Szakszervezetek Szövetségének elnöke
291-5811

Cseh János VDSZ a Jelölő Bizottság titkára 352-6395

Budapest 2000.02.24.

Megköszönve együttműködésüket!

Üdvözlettel:

Szabó János

a Jelölő Bizottság

vezetője

HÍREK

A kormány nem társul a megállapodáshoz

A kormány üdvözli a munkaadók és a munkavállalók között a közelmúltban létrejött megállapodást az idei évi átlagkereset emelkedéséről. A társadalmi párbeszéd új rendszerében a kormány csak olyan

ügyekhez csatlakozik, amelyekben döntési jogosítványa van, és nem kíván beavatkozni a versenyszektor ügyeibe. – közölte a kormányzóvivő.

Mint ismeretes, az Országos Munkaügyi Tanács (OMT) még tavaly év végén tárgyalt az idén érvényes átlagkereset-emelkedés mértékéről. Ekkor a kormány szűkszavú, mintegy 20 soros előterjesztésében 7, 5-8, 5 százalékot ajánlott, s ettől nem kívánt eltérni. Az indoklásban akkor az hangzott el, hogy e mérték 2 százalékos reálkereset-növekedést jelent, hiszen a kormány az inflációt 6-7 százalék körülre tervezi.

A szociális partnerek akkor azt kérték a kormánytól, tisztelje meg partnereit azzal, hogy szakmailag megalapozott, tisztességes előterjesztést tesz az asztalra. A kormány egy ilyen anyag elkészítésétől elzárkózott. Ezt követően döntöttek úgy a munkaadók és a munkavállalók, hogy kétoldalú tárgyalást folytatnak. Ennek eredményeképpen 8, 5-11 százalékos kereset-emelési mértékben egyeztek meg. Ekkor írásban kérték Matolcsy György gazdasági minisztert, hogy a kabinet is csatlakozzék e megállapodáshoz, s így OMT-ajánlasként jutna el ez a vállalatokhoz, érintett szervezetekhez. Ezt a kérést elutasította a kormány.

A munkaadói oldal szóvivője, Dávid Ferenc szerint ez a válasz nem meglepő az oldal szervezetei számára. Így sem veszít értékéből a megállapodás, bár kétségtelenül szerencsésebb lett volna ezt OMT-ajánlasként közzétenni. Dávid szerint a kormány a csatlakozással sem kockáztatott volna semmit, hiszen az infláció a kormány által tervezettnél várhatóan magasabb lesz, így az idei évre tervezett reálkereset-emelkedés nem került volna veszélybe.

Borsik János, az Autonóm Szakszervezetek Szövetségének elnöke szerint a csatlakozás elutasítása felelőtlen kormányzati magatartást mutat, bár nem okozott meglepetést ez a válasz. A kabinet nem hajlandó tudomásul venni a piaci érdekeket. A szakszervezeti vezető szerint a mostani magatartás is jellemzi a kormánynak az érdekegyeztetéshez való viszonyát. (Forrás: Világgazdaság)

Nyolcmilliósi segítség a női kajaknégyesnek

Kőbán Rita, Kovács Katalin, Szabó Szilvia és Viski Erzsébet, valamint Pálfi Sándor, a Tiszai Vegyi Kombinát Rt. vezérigazgatója megállapodást írt alá a világbajnok női kajaknégyes olimpiai felkészülésének támogatásáról. A TVK a célprémiumokkal együtt összesen 8 millió forinttal segíti a kvartettet. A segítségnyújtás mellett a cég ettől a lépéstől azt reméli, hogy további ösztönzést nyújthat ahhoz, hogy más vállalatok is kövessék példáját.

A támogatás háromnegyede már a felkészülési időszakban eljut sportolókhoz, a sidney-i eredménytől függő célprémium összege így 2 millió forint: az olimpiai aranyért kettő, az ezüstért egy, a bronzéremért félmillió jár. A csapat, amelynek képviselőiben Kőbán Rita méltatta az együttműködést, ezentúl TVK Arany Négyesként szerepel a hazai és a nemzetközi versenyeken. (Forrás: Népszava)

Fehér könyv a környezetvédelmi felelősségről

Keretszabályozás meghozatalát javasolja az Európai Bizottság a környezeti felelősség elvének gyakorlatba ültetésére. A keretszabályokat tartalmazó konkrét direktívatervezetet (azaz fehér könyvet) Brüsszel a napokban terjesztette a tagállamok elé megvitatásra. A jogszabálytervezet fő célja, hogy a "szennyező fizet" elvének a gyakorlatban is érvényt szerezzen. A javaslat egyik alapvető eleme, hogy ha veszélyes tevékenységet folytat is a szennyező, nem kell közvetlenül rábizonyítani, hogy ebből a tevékenységből származott a kár, elég azt bizonyítani, hogy a kár az ő (bármilyen) tevékenységéből ered. A bizottság szerint egyértelműen akadályozza az egységes piac működését, hogy az egyes tagállamokban igen eltérő keménységű szankciók fenyegetik a környezetszennyező módon működő vállalatokat. (Forrás: Világgazdaság)

Az év végére felpörgött a TVK

A várakozások szintjén lévő, 8,26 milliárd forintos nettó nyereséggel zárta a tavalyi évet a Tiszai Vegyi Kombinát. Ez ugyan közel harmadával elmarad az egy évvel korábbtól, az erőteljes utolsó negyedév azonban kedvező tendenciákat tükröz. A TVK a következő három évben mintegy 450 millió dollárt költ új beruházásokra.

A társaság működését alapvetően a vegyipari árak alakulása befolyásolta. A Mol-tól vásárolt fő alapanyag, a vegyipari benzin átlagára 54, a gázolajé pedig 37 százalékkal volt magasabb, mint egy évvel korábban. Ezt az emelkedést azonban csak késve követték a polimer-árak, így a fedezeti szint éves átlagban 5-10 százalékkal alacsonyabb volt az 1998-ban elértnél.

A társaság a következő három évben mintegy 450 millió dollárt költ új beruházásokra – közölte Pálfi Sándor vezérigazgató. Ennek döntő részét az olefinkapacitás évi 265 ezer tonnás bővítésére fordítják

Kedvező piaci körülmények esetén, 2007-ben egy további 85 ezer tonnás bővítés is szóba jöhet. (Forrás Világgazdaság)

Egis Rt.: várakozások szerinti nyereség

A várakozásoknak megfelelően jó utolsó negyedévet zárt az Egis Rt. A társaság éves árbevétele 10, 8 százalékkal múlja felül az 1998. évi adatokat. Miután jól sikerültek a vállalt pénzügyi műveletei, a társaság 6,0420 milliárd forintos adózott nyeresége 26, 8 százalékkal haladja meg az előző évit.

A hazai piacon a társaság összesen 16, 248 milliárd forintos forgalmat ért el, ami 8 százalékos árbevétel-bővülés. Az Egis részaránya a magyar gyógyszerforgalomban így is az 1998. Év végi 9, 1 százalékról 8, 5 százalékra mérséklődött.

A beszükkült orosz piac ellensúlyozására azonban az Egis egyre sikeresebb kampányt folytat a nyugat-európai piacokon. Az utolsó negyedévben tovább nőtt a német és az angol készgyógyszer-kivitel mértéke, de bővült a francia és a tavaly júniusban megindult egyesült államokbeli értékesítés is. Az igazi áttörést a hatványexport okozta: a vállalat tavaly 36 millió dollár értékben szállított.

A cég 2000-re 40 milliárd forint árbevételt és a forgalombővüléssel lépést tartó nyereséget tervez, komolyabb forgalombővülésre az orosz és a FÁK-piacon, valamint a közép-európai régióban számítanak. (Forrás: Világgazdaság)

Erősen zárt a Pannonplast

Az erős utolsó negyedévnek köszönhetően a várt eredményeket hozta tavaly a Pannonplast Rt.

Október és december között több mint 700 millió forintos nettó profitot mutatott fel a társaság, a teljes évi 1, 9 milliárdos nyereség azonban még így is 18 százalékkal elmarad az egy évvel korábbtól.

Az első fél évet jellemző – igencsak kedvezőtlen – körülmények ellenére a teljes évi árbevétel 17, 6 százalékkal haladta meg az egy évvel korábbit. A legtöbb sikert a műszaki fröccsöntött termékek piacán érte el a társaság, a csomagolóiparban viszont csak az év végére tünedezett el az orosz válság negatív hatása. A cég vezetői kiemelik, hogy a középtávú stratégiának megfelelően dinamikus, közel 37 százalékos növekedést mutatott az export.

Az 1998-as nettó profittól való elmaradás részben a veszteségessé vált pénzügyi műveletekkel magyarázható. A Pannonplast ugyanis a jelentős, 3, 2 milliárd forint értékű beruházási tevékenység nyomán nettó hitelfelvevői pozícióba került, így a pénzügyi műveletek eredménye 115 milliós veszteséget mutat az előző évi 560 milliós nyereség után. (Forrás: Világgazdaság)

Figyelem! Jogszabályváltozás!

A személyi jövedelemadó törvény (1995.évi CXVII.t.35. §) a munkavállalókra nézve ismét hátrányosan változott.

1999. december 31-ig az összevont adóalap adóját csökkentette az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár(ak)ba az adóévben a magánszemély tag befizetése és/vagy a magánszemély tag munkáltatójának munkáltatói hozzájárulása, valamint a magánszemély egyéni számláján az adóévben jóváírt támogatói adomány együttes összegének, kiegészítő nyugdíjpénztár esetében az 50 %-a, de együttesen, legfeljebb 100.000 forint, a 2020. január elseje előtt nyugdíjba menők esetén 130.000 Ft.

A közvéleményben – a híradások is ezt erősítették – az alakult ki, hogy ez az 50 % csökkent 2000. január elsejétől 30 %-ra.

Sajnos azonban nem csak a százalék mértéke csökkent, hanem a jóváírható összegek alapja is. Tudniillik, az előző bekezdésben kiemelt szöveg kimaradt az új szabályozásból, tehát a munkáltató által befizetett tagdíj-hozzájárulás után nem jár adókedvezmény.

A teljes képhez azonban az is hozzátartozik, hogy a munkáltatói tagdíj- hozzájárulás, ha nem haladja meg a kifizetést megelőző hónap első napján érvényes minimális bér 115 %-át – a magánszemélynél nem számít bevételnek.

A támogatói adomány (amely lehet természetesen a munkáltatótól is), a magánszemélynek bevétel és továbbra is adócsökkentő tényező a korábban ismertetett módon, de 30 %-ra csökkent mértékben. Reméljük, segítségünk még a bértárgyalásokon felhasználható.

Budapest, 2000. február 17.
Soósné Bölczy Brigitta
VDSZ főszakértő

A szakszervezetek és a globalizáció

Nemzetközi Szakszervezeti Szövetségünk, az ICEM (amelynek a VDSZ is tagja), Dél-Afrikában tartotta nemzetközi kongresszusát.

A két főből álló magyar vegyész-küldöttség tevékenyen részt vett a kongresszus munkájában. Erről beszámolt a delegáció tömör jelentése is.

Én annak a tanulmánynak rövid vázlatát teszem közzé, amelyet Victor E. Thorpe, az ICEM korábbi főtitkára írt a globális szakszervezeti stratégiáról a vele szemben álló globális hatalom ellen.

Ha egy vállalat fenn akar maradni, át kell lépnie a nemzeti határokat, szüntelenül növelnie kell befolyását, és végül világméretűvé kell válnia. Ezért – mint tapasztaljuk – a nagyipari termelést óriások, úgynevezett megavállalatok tartják kézben.

Ez a tény megváltoztatta a világpolitika teljes arculatát, a gazdaság természetét, az emberek jövőjét és természetesen új szakszervezeti kezdeményezéseket tesz szükségessé, hiszen az új struktúrák nyilvánvalóan a munkaügyi kapcsolatokat is átrendezik.

A különböző struktúrák növekvő egyformasága azt is jelenti, hogy a munkavállalók és szakszervezeteik tapasztalata is mindinkább hasonlóvá válik.

Ha egy sikeres szakszervezet választ kíván adni a kihívásokra, akkor az hatékony világméretű szociálpolitikát követel. A tanulmányban erre vonatkozóan is alapos elemzést találunk.

A megavállalatok erősödésének jellemző példája, hogy az olajiparban már csak hárman vannak az élen. Az Exxon-Mobil, a Royal Dutch Shell és a Bp-Amoco mindegyike többször nagyobb az őket követő negyediknél, a Texaco-nál. Emlékezzünk vissza, hogy valamikor heten, a "hét nővér" uralta a mezőnyt. A mostani három óriás együttes értékesítési adatai nagyobbak, mint a rangsorban következő tizenhat nem jelentéktelen vállalaté együtt. A három megavállalat több mint 414 milliárd dollárt értékesít.

Nem más a helyzet az ércbányászat területén sem. A tíz legnagyobb a termelés 33 százaléka felett rendelkezik. A szénbányászatnál, az elektromos energia-ipar területén nagyon hasonlók tapasztalhatók. Az egyesülések, a felvásárlások, a megavállalatok létrejötte munkások tömegeinek elbocsátásával jár együtt, külső szolgáltatókat alkalmaznak és növelik a munkaintenzitást.

A gumiiparban is hárman maradtak, bár itt a nagyságrendek kisebbek. Az Exxon-Mobil olajóriás kétszer akkora értéket forgalmaz, mint az egész világ gumiipara.

A vegyiparban a szerkezetváltás folyamatos. A vegyipari óriások ilyen tevékenysége mögött az a stratégia rejlik, hogy a többlet-kapacitásra és recesszió idejére spekulálnak. A négy legnagyobb megavállalat együttes forgalma nagyobb, mint a sorban következő tizenkettőé együtt.

A gyógyszeriparban a termékek jellege a következő évtizedben jelentősen megváltozik. A fejlett világban az idősödő lakosság mind több gyógyszert fogyaszt. Ennek a növekvő piacnak a húsz százalékát négy megavállalat ellenőrzi.

A papíriparban további egyesülések várhatók.

Új, nagyon fontos ágazat jelent meg a színen: a környezetvédelmi ipar. Ennek bevétele 1966-ban, a világban 452 milliárd dollár volt és ez csak a kezdet.

Az építőiparban is jelentős átalakulások mentek égbé és még továbbiak várhatók.

A felsorolt példák bizonyítják, hogy a megavállalatok mindenütt jelen vannak és korlátlan hatalommá váltak. A nemzeti törvények nem képesek korlátozni tevékenységüket, nemzetközi törvény pedig, amely a versenyt elősegítené nincs.

Következtetés:

A korlátlan koncentráció, mint trend létezik. A nagyvállalat irányításában két új tényező jut az eddiginél jóval nagyobb szerephez:

- a belső nyereség képzése
- a tőzsdei értékelés

A tanulmány röviden foglalkozik egy sajátos jelenséggel, a megavállalatok vezetőinek ésszerűtlen és elfogadhatatlan jövedelmével. A vezetők fizetése nincs összefüggésben az elért teljesítménnyel. Az amerikai megavállalatoknál a vezetők éves jövedelme 326-szor magasabb, mint a munkásoké. Egy más elemzés szerint a legjobban fizetett vezetők ott találhatóak, ahol a legtöbb munkahelyet szüntették meg.

A túlzott vezetői jövedelmek és ezek folyamatos emelkedése a vállalatok egyesülésének, a felvásárlásoknak a következménye, mert ilyen esetekben felértékelődik a vállalat tőzsdei helyzete, és a csúcson lévők jövedelme jelentős mértékben kapcsolódik a részvények értékéhez.

A vezetők rendkívül magas jövedelmének másik tényezője a belső nyereség. A szerző belső nyereségen a tevékenység során jelentkező "felesleg" képződését érti, amelyet egymás között osztanak fel. A produktív kapitalizmus így válik pénzügyi kapitalizmussá.

Miután érdekük a részvényárak felfuttatása, fontossá válnak az egyesülések, mert ezek rövidtávon emelik a részvény árát. Ez azt jelenti, hogy a csúcsvezetőknek nagyobb előnyt jelent a vállalat nagyságának növelése, mint a termelésből adódó nyereségé. Valahányszor a vállalat vagyonát átértékelik, az adott évben további nyereség mutatható ki. A vállalat növekedésével együtt jár a költségek csökkentése, elsősorban a munkaerő költségei. (Az Exxon és a Mobil egyesülése 2 és 4 milliárd dollár közötti megtakarítást eredményezett, és rövid időn belül 30 000 munkahelyet szüntettek meg.

A megavállalatok – terjeszkedésük során - a világkereskedelem jelentős hányadát szerzik meg. Ilyen óriásokkal szemben a kormányok nem tehetnek semmit. A kormányoknak azt is el kell tűnniük, hogy csökken az adóbevételük és a foglalkoztatás javítása érdekében is korlátozott eszközeik vannak. Törvényeik nem képesek megfelelően védeni a munkavállalókat sem, így az ő rovásukra a költségek csökkenhetnek, viszont megnövekszik a szűk kör számára felosztható felesleg.

A szerző kitér arra is, hogy a megavállalatok túltermelést hoznak létre, a világ lakossága pedig nem képes megvenni az előállított termékeket. Egyes vállalatok ezért nehéz helyzetbe kerülnek, ezeket aztán az erősebbek felvásárolják, ami által utóbbiak részvényei emelkednek. A költségek csökkennek, a munkásokat elküldik, a felesleget elosztják, mint azt már korábban is említettük.

A megavállalatok uralják a sajtót, gondoskodnak az érdekeiknek megfelelő hangulatkeltésről. A tanulmányban számos példát találunk a szerző állításainak igazolására.

A kérdés most az, hogy mi lehet a szakszervezetek válasza?

Világméretű szakszervezetek re van szükség, a szolidaritás új formáinak és tartalmának kell megjelennie. A munkaügyi kapcsolatokban is új szintek jelennek meg. Az alacsonyabb szinteken a tulajdonos, vagy a csúcsvezetés már található meg. Ez a tény az egyik oka a szakszervezetek gyengülésének. Új stratégia kell, amelynek lényege a világméretű munkaügyi kapcsolatok kialakítása. Ennek első lépése volt a munkavállalók modern kommunikációjának kialakítása a megavállalatoknál.

Az ICEM kialakította az elektronikus összeköttetési rendszerét és a szakszervezeti tevékenység szolgálatába állította. Ennek részleteit a VDSZ-ben jól ismerik.

Megjelentek a színen az európai üzemi tanácsok. Világméretű szakszervezetek formálódtak, ilyen az ICEM is. Aláírták az első, az egész világra kiterjedő kollektív szerződéseket.

A szakszervezeteknek alulról kell építkezniük, és el kell jutniuk a világszintig. Ez szükséges és lehetséges is.

Ez az ismertetés csak egy kis ízelítő, amely megkísérli a dolgozat tartalmának és hangulatának visszaadását. Véleményem szerint bármely szakszervezeti vezető akkor képes hasznosítani Victor Thorpe tanulmányát, ha azt teljes terjedelmében elolvassa.

Gergely Pál
a VDSZ szakértője

A "NEMSZÓLÓK"

Lassanként az egész ország érdeklődni kezd a kocséri "nemszóló" család iránt. Mindenki tud már Demeter Gáborékról, kétségtelen, hogy e pillanatban ők az ország legismertebb parasztjai. Tudnak-e vajon erről, s ha igen, örülnek-e? Erre nem kaphatunk választ. Általában semmire sem kaphatunk választ a négytagú parasztcsaládtól – hiszen éppen ennek köszönhetik hírüket. Szótlanul állnak a szobájukban, a férfiaknak kinőtt a szakálluk, a nők haja elvadult. Nem beszélnek hetek óta, nemigen mozognak, és csak nyers ételt esznek, amíg a készletük tart. Földjüket nem művelik többé, jószágukkal nem törődnek. Általában nem csinálnak semmit. A jóindulatú érdeklődők, mint a tudósításokból olvassuk, imádkozást, vezeklést, szuggesztív beavatkozást ajánlanak Demeterék gyógyítására. Demeterék viszont kevés érdeklődést mutatnak a jó szándékú megoldási lehetőségek iránt. Nem akarnak semmiféle megoldást. Nem akarnak meggyógyulni. Nem akarják újrakezdeni a társalgást és a munkát. Nem akarnak ismét hasznos tagjai lenni a társadalomnak. Nem akarnak semmit.

Vajon miért léphettek sztrájkba az étellel szemben? Ezt nem lehet pontosan tudni, de többé-kevésbé sejthető. Az élet bizonyára nem érintette őket kellemesen. Magyar törpebirtokosnak lenni, homokos földön, nem a legegényesebb foglalkozás. Talán ezért határozták el, hogy többé nem foglalkoznak semmivel. Végre is, miért kell mindenkinek foglalkoznia? Nem elég, ha egyszerűen csak vagyunk? Demeteréknek elég, sőt talán sok is. Lehet, hogy esetleg a munka, a foglalkozás értelmét kezdték kutatni. Előfordul az ilyesmi néha, különösen egy bizonyos korban, "az ember életútjának felében". "Miért?" – Kérdezhették egyszerre csak Demeterék. Akik robotban töltik életüket, többnyire nem érnek

rá erre a kérdésre, de ha egyszer véletlenül mégis felvetik, az eredmény megrendítő lehet. Úgy látszik, Demeterék eljutottak ehhez a végzetes kérdéshez. Eljutottak hozzá, és egész életük belerendült a hiányzó feleletbe. Leültek, lassan, töprengve megbeszélték a dolgot. Agyuk, mely megszokta, hogy engedelmesen átvegye a "szükségszerűségek" parancsait, most fellázadt, és bírálni kezdte azt a világot, melyet csak hódolat illet. Lemérték, és könnyűnek találták – illetve tűrhetetlenül nehéznek. Kimondták tehát ellene a tüntető sztrájkot. Bizonyára nem sejtik, hogy voltak már elődeik: a kínai adósok, akik kegyetlen hitelezőjük háza előtt akasztották fel magukat, vagy a hinduk, akik az angol kormányzó vonata elé feküdtek. Demeterék is talán ehhez a fajtához tartoznak, de szelídebbek. Nem akarnak senkinek a lelkiismeretére nehezedni.

Bizonyára nem is egyes személyek ellen van kifogásuk, hanem az egész mai világrend ellen. Annak pedig nincs lelkiismerete.

A világrend egyelőre tanácstalanul áll velük szemben. Némi csalódással állapította meg, hogy semmiféle bünvádi eljárásra nincs lehetőség. A törvénykönyv ma még nem írja elő, hogy mindenki köteles dolgozni, és a kérdésekre felelni. Demeterék tehát egyelőre zavartalanul nem dolgoznak, és nem beszélnek. Miért is beszélnének? Eleget beszélnek a nevükben mások; negyvenezer holdas néptársgrófok, dolmányos, szakállas diákvézérek, szubvenciókat húzó publicisták. Csak az ő szavuk megbízható. Ha Demeterék akarnának beszélni a saját nevükben, a saját ügyükről: bevernék a fejüket. Jobb tehát, ha elnémulnak.

(Nem igaz, nem jobb. Nincs nagyobb bűn, mint a hallgatás. Az elkeseredett "nemszólóknak" meg kell találniuk a hangjukat. Ordítaniuk kell, amíg az erőszak a torkukra nem forrasztja a szót.)

KARINTHY FRIGYES: MÉNÉ, TEKEL...

Hallgasd meg, aztán mondd utánam ezt:

Versben mondom, hogy jobban megjegyzed.

Szívedbevésem és füledberágom:

Rossz volt embernek lenned a világon,

e korban, melynek mérlege hamis,

S megcsal holnap, mert megcsalt tegnap is.

Délben az ember megkísértetett,

Az éjben sírtak a kísértetek.

Siratták Krisztus gyötrelmes keresztjét,

De a gyilkos megint hősnek nevezték.

A férfi vért ivott s a nő velőt,

Künt a költő bögött a bolt előtt.

Halottra adtak selymet és brokátot,

Az élő rongyos volt és vért okádott.

Virággal hintették a síri vermet,

Az élő künt a hó alatt didergett.

Hangos szóval esküdtek a koporsón,

Az élő halkán jajgatott a borsón.

Bámult a gyermek, nagy szemét kinyitva,

Az aggok hallgatták, gyáván sunyítva,

De szembeköpte mesterét a hitvány

Piszkos rüpők, a szemtelen tanítvány.

Hajók rohantak égő tűzveszélyben,

A ringyók cifra rongya szállt a szélben,

De a legszebb és a legékesebb

Szemétdombon rohadt el, mint az eb.

Most hát kezem tördelve, sírva kérlek,

Vigyázz, figyelj: készül a tiszta mérleg.

Tedd most szívedbe és füledbe el-

Az értelmét majd megtudod, ha kell.

MÉNÉ, TEKEL- ha érted, vagy nem érted,

Jegyezd meg jól: tenéked szól s teérted.

Egykor sötétben elmondott dalom,

Mint lángírás, világít a falon.

Jegyezd meg jól: ma szürke szók ezek,

De élni fognak, hogyha én nem élek

S lesznek, ha nem leszek.

/mene, tekel, ufarszin (arameus) a biblia szerint Belzakar babiloni király lakomáján megjelent titokzatos felirat: "megszámláltatott, megmérettetett, könnyűnek találtatott". Átvitt értelemben: intő szó, fenyegető értelmű kijelentés, irás